

สถาบัน
พระมหากษัตริย์
กับสังคมไทย

พระพรหมบัณฑิต
(ประยูร ธมฺมจิตฺโต)

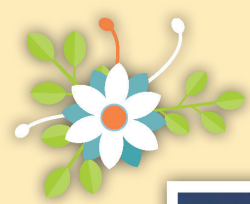

(၆)

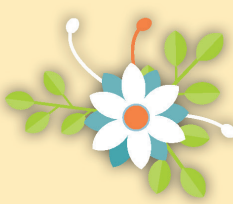

(၆)

(၆)

(၇)

คำปรารภ

การทอดกฐินเป็นงานบุญใหญ่ประจำปีของวัดประยุรวงศาวาสวรวิหารเพราะเป็นกาลทานที่มีการกำหนดเวลาให้กระทำได้ภายในเวลา ๑ เดือน นับจากวันออกพรรษาไปจนถึงวันเพ็ญเดือนสิบสอง นอกจากนี้ การทอดกฐินยังจำกัดจำนวนครั้งให้แต่ละวัดทอดได้ปีละครั้งเดียวเท่านั้น สำหรับปีนี้ วัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร กำหนดให้มีการทอดกฐินพระราชทาน ในวันศุกร์ที่ ๑๙ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๔

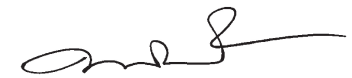
กฐินของวัดประยุรวงศาวาสวรวิหารเป็นกฐินพระราชทาน หมายถึงผ้าพระกฐินและเครื่องกฐินที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานแก่พระบรมวงศานุวงศ์ ส่วนราชการ หรือเอกชน ให้ไปทอดยังพระอารามหลวงทั่วราชอาณาจักร สิ่งที่เป็นหัวใจของกฐินพระราชทานก็คือผ้าพระกฐินพระราชทาน ส่วนเครื่องประกอบกฐินที่คณะเจ้าภาพมักจะเพิ่มเข้าไปคือจตุปัจจัยไทยธรรมและสิ่งของต่างๆ เรียกว่าบริวารกฐินซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นในการทะนุบำรุงพระอาราม

ในปีนี้ ดร.ดอลลี่ ซุย (Dr.Dolly Swee) มีจิตศรัทธา น้อมนำผ้าพระกฐินพระราชทานมาทอดถวายพระสงฆ์ผู้อยู่ จำพรรษาถ้วนไตรมาส ณ วัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร ในโอกาส ที่ได้รับพระมหากรุณาธิคุณพระราชทานผ้าพระกฐินมาทอดถวาย ณ พระอารามหลวงแห่งนี้ เจ้าภาพได้จัดพิมพ์หนังสือ เรื่อง **“สถาบันพระมหากษัตริย์กับสังคมไทย”** ที่พระพรหมบัณฑิต ได้เรียบเรียงจากปาฐกถาที่แสดงในรายการเสวนาเรื่อง “ตามรอยพ่อ ร.๙” ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ระบบ Zoom จากห้องสมุด พระพรหมบัณฑิต อาคารสิริภักดิ์ธรรม วัดประยุรวงศาวาส วรวิหาร เมื่อวันที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๖๔ เพื่อเป็นกฐินาอนุสรณ์และธรรมทาน ด้วย

ขออานุภาพแห่งคุณพระศรีรัตนตรัย และผลานิสงส์แห่งการ บำเพ็ญมหากทาน คือ การทอดผ้าพระกฐินพระราชทานในครั้งนี้ จง รวมกันเป็นพลวปัจจัย ถวายพระพรชัยมงคลแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินี ผู้ทรง พระคุณอันประเสริฐ และพระบรมวงศานุวงศ์ทุกพระองค์ ขอจง ทรงพระเกษมสำราญเจริญพระราชนิเวศน์วิพัฒน์มงคลพระชนมสุข ทุกประการ ตลอดจิรัฏฐิตกาล

อนึ่ง ขออำนาจแห่งบุญกุศลมหาศาลนี้จงอำนวยพรให้ ดร.ดอลลี่ ซุย (Dr.Dolly Swee) พร้อมด้วยผู้มีจิตศรัทธาร่วม บริจาคเป็นบริวารกฐินทุกท่านจงมีความสุขและความเจริญยิ่งขึ้นไป

ด้วยอายุ วรรณะ สุขะ พละ ปฏิภาณ ธรรมสารสมบัติ ธนสารสมบัติ ปราบณาสังไคที่ขอบประกอบด้วยธรรม ก็ขอให้ความปรารถนาเหล่านั้น จงพลันสำเร็จสมมโนรมมุ่งมาดปรารถนาทุกประการ เทอญ

(พระพรหมบัณฑิต)

เจ้าอาวาสวัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร

กรรมการมหาเถรสมาคม

**สถาบันพระมหากษัตริย์
กับสังคมไทย**

สถาบันพระมหากษัตริย์ กับสังคมไทย*

พระพรหมบัณฑิต

วันคล้ายวันสวรรคตของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เวียนมาบรรจบอีกครั้งหนึ่งในวันนี้จึงเป็นโอกาสดีที่จะพูดเรื่องสถาบันพระมหากษัตริย์กับสังคมไทย เหตุที่ต้องปรารภเรื่องนี้เพราะว่าสถาบันพระมหากษัตริย์อยู่คู่กับประเทศไทยมากกว่า ๗๐๐ ปี มีคุณูปการมากมายต่อบ้านเมืองของเรา เราจึงต้องรำลึกนึกถึงอุปการคุณของสถาบันนี้ ตามสุภาษิตที่ว่า “ดื่มน้ำให้นึกถึงคนขุดบ่อ ทานผลไม้ให้นึกถึงคนปลูกต้นไม้” คนไทยต้องไม่ลืมว่าที่ประเทศไทยมีวันนี้เพราะใคร เหมือนคนดื่มน้ำต้องนึกถึงคนที่ขุดบ่อไว้ล่วงหน้า และได้ทานผลไม้วันนี้เพราะใครปลูกไว้ในอดีต นั่นคือความสำคัญในบุญคุณของแผ่นดินและของสถาบันพระมหากษัตริย์ ตรงกับคำว่า กตัญญู รู้คุณ กตเวที ตอบแทนคุณ

* เรียบเรียงจากปาฐกถาในรายการเสวนา ‘ตามรอยพ่อ ร.๙’ เนื่องในวันคล้ายวันสวรรคตของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ระบบ Zoom จากห้องสมุดพระพรหมบัณฑิต อาคารสิริภักดีธรรม วัดประยุรวงศาวาส วรวิหาร เมื่อวันที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๖๔

กตัญญู รู้ว่าใครทำบุญคุณไว้ก่อนเป็นบุพพการี เรียกว่าผู้มีอุปการคุณ

กตเวที คือ แสดงออกให้ปรากฏทางกายและทางวาจา ด้วยการกล่าวคำยกย่องสรรเสริญและกระทำความเคารพเทิดทูนรวมทั้งช่วยกันส่งเสริมรักษาสืบทอดสิ่งที่ดีงามนั้นไว้ ผู้ที่ทำการ**ปฏิการะตอบแทนคุณ**ด้วยการถนอมรักษายกย่องเชิดชู ถือว่าได้แสดงออกซึ่งความกตเวทีให้ปรากฏ

อุปการคุณของสถาบันพระมหากษัตริย์ที่มีต่อสังคมไทยแบ่งออกได้เป็น ๔ ประเด็น ดังนี้

๑. สถาบันพระมหากษัตริย์ได้สร้างสรรค์สังคมไทยมาแต่โบราณกาลอย่างไร

๒. สถาบันพระมหากษัตริย์ได้สืบสานสิ่งที่ดีงามอะไรไว้ให้กับสังคมไทย

๓. สถาบันพระมหากษัตริย์ได้รักษามรดกอะไรไว้ให้สังคมไทย

๔. สถาบันพระมหากษัตริย์ได้พัฒนาต่อยอดสิ่งที่ดีงามให้กับสังคมไทยอย่างไรบ้าง

เราจะพิจารณาเรื่องนี้ไปที่ละประเด็น

๑. สร้างสรรค์สังคมไทย

ประเด็นแรก สถาบันพระมหากษัตริย์เป็นผู้นำในการสร้างสรรค์หรือสถาปนาอาณาจักรไทยหลายอาณาจักร เริ่มตั้งแต่

อาณาจักรสุโขทัยเป็นต้นมา นับแต่ปี พ.ศ. ๑๗๘๒ เมื่อพ่อขุนศรีอินทราทิตย์สถาปนากรุงสุโขทัยมาถึงบัดนี้อีกไม่ถึง ๒๐ ปี ประเทศไทยก็จะมีอายุครบ ๘๐๐ ปี ถือได้ว่าน้อยประเทศในโลกนี้ที่จะมีเอกราชอธิปไตยติดต่อกันยาวนานจนสามารถรักษาสืบทอดสิ่งที่ดีงามของสังคมไว้ได้ ประเทศไทยมีการพัฒนาต่อเนื่องด้วยอาศัยบุญบารมีขององค์บูรพมหากษัตริยาธิราชเจ้า นับตั้งแต่พ่อขุนศรีอินทราทิตย์เป็นต้นมา

ในการสถาปนาอาณาจักรใดอาณาจักรหนึ่งนั้น ไม่ใช่เพียงแค่ประกาศเอกราชก็พอแล้ว การสร้างบ้านแปงเมืองก็เหมือนการสร้างบ้านเรือนสักหลังหนึ่งที่ต้องมีการออกแบบว่าหลังคาจะเป็นทรงไทยหรือทรงปั้นหยา พระมหากษัตริย์ในอดีตทรงเป็นสถาปนิกและวิศวกรทางสังคมที่วางรากฐานให้กับวัฒนธรรมไทย

คำว่า **วัฒนธรรม** หมายถึง วิถีชีวิตที่เห็นและเป็นอยู่ทุกวันนี้ รวมถึงวิถีคิดที่เป็นนามธรรมและวิถีชีวิตที่แสดงออกเป็นรูปธรรม เช่น บ้านเมือง รูปทรงอาคาร ภาษาที่ใช้ การแต่งกาย อาหารการกิน เหล่านี้ล้วนเป็นวัฒนธรรม

พระมหากษัตริย์ทรงวางรากฐานแห่งวัฒนธรรมไทยเอาไว้ดังที่ พระมหากษัตริย์องค์ที่ ๒ แห่ง**อาณาจักรสุโขทัย** คือ พ่อขุนรามคำแหงมหาราช ครองราชย์ในปี ๑๘๒๒ ถึง ๑๘๔๑ ทรงประดิษฐ์อักษรไทย ซึ่งถือว่าเป็นประดิษฐกรรมที่สำคัญมาก ที่สร้างความภาคภูมิใจให้กับคนไทย ประเทศเพื่อนบ้านของไทยบางประเทศ เช่น เวียดนาม สิงคโปร์ ไม่มีอักษรเป็นของตัวเอง แต่ประเทศไทย

มีอักษรไทยเป็นของตัวเอง และที่สำคัญมากก็คือวิถีชีวิตและวิถีคิดที่เรามีและเป็นอยู่ทุกวันนี้ได้รับอิทธิพลจากพระพุทธศาสนาซึ่งถือว่าเป็นรากฐานของวัฒนธรรมไทย

พ่อขุนรามคำแหงมหาราชทรงรับพระพุทธศาสนาลังกาวงศ์จากนครศรีธรรมราชเข้ามาเผยแผ่ที่กรุงสุโขทัย จนเป็นศาสนาประจำชาติไทยมาจนทุกวันนี้ การเลือกพระพุทธศาสนาก็คือการออกแบบจิตวิญญาณของไทยว่าจะให้คนไทยนับถือศาสนาอะไร พระองค์ไม่ทรงเลือกศาสนาที่คนท้องถิ่นนับถือกันมาช้านานก่อนการสถาปนาอาณาจักรสุโขทัย คนท้องถิ่นสมัยนั้นประกอบด้วยคนหลายเชื้อชาติอาศัยอยู่ในอาณาจักรที่เคยเรืองอำนาจอยู่ก่อน ได้แก่

๑. **อาณาจักรทวารวดี**ของมอญ นับถือพระพุทธศาสนาเถรวาทแบบมอญซึ่งต่อมาเรียกว่าพระพุทธศาสนาเถรวาทแบบพุกาม

๒. **อาณาจักรศรีวิชัย**ในภาคใต้ของไทยนับถือพระพุทธศาสนาพุทธมหายาน

๓. **อาณาจักรขอม** นับถือพระพุทธศาสนาพุทธมหายานและศาสนาพราหมณ์-ฮินดู

คนท้องถิ่นในอาณาจักรสุโขทัยสมัยนั้นนับถือพระพุทธศาสนาเถรวาทแบบมอญบ้าง นับถือพระพุทธศาสนาพุทธมหายานแบบขอมบ้าง เพื่อให้เกิดอัตลักษณ์ประจำชาติไทย พ่อขุนรามคำแหงมหาราชทรงนิมนต์พระมหาเถรปุครูผู้เรียนจบพระไตรปิฎกจากลังกาและพำนักอยู่ที่นครศรีธรรมราชเข้ามาเผยแผ่พระพุทธศาสนา

เถรวาทแบบลังกาในกรุงสุโขทัย ก่อนหน้านั้น พระเจ้าปรีกษมาพาทูแห่งลังกาทรงอุปถัมภ์การสังคายนาพระไตรปิฎกและส่งพระสงฆ์ผู้ทรงจำพระไตรปิฎกออกไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาในดินแดนต่างๆ ซึ่งรวมถึงนครศรีธรรมราช

พ่อขุนรามคำแหงมหาราชทรงเลือกพระพุทธศาสนาเถรวาทแบบลังกามาเป็นเป้าหมายลอมจิตใจของคนไทย เราเรียกพระพุทธศาสนาแบบนี้ว่า**ลังกาวงศ์** ต่อมาในปลายสมัยกรุงศรีอยุธยา ลังกาถูกคุกคามโดยประเทศล่าอาณานิคมจนพระพุทธศาสนาเกือบจะสูญไปจากลังกา เหลือคนนับถือพระพุทธศาสนาอยู่ที่เมืองแคนดี้ ซึ่งเป็นอิสระอยู่ได้เพราะมีภูเขาล้อมรอบ เมืองแคนดี้ไม่มีพระสงฆ์มากพอที่จะให้การอุปสมบทแก่สามเณรสงฆ์กร กษัตริย์ลังกาสมัยนั้นจึงส่งทูตมานิมนต์พระอุปัชฌาย์และพระอันดับจากกรุงศรีอยุธยา สมัยพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ คณะสงฆ์ซึ่งมีพระอุบาลีเป็นหัวหน้าได้ไปให้การอุปสมบทแก่สามเณรและกุลบุตรทั่วไปในลังกาจนฟื้นฟูสมณวงศ์ขึ้นมาได้ทำให้เกิดนิกายสงฆ์ใหญ่ที่สุดในศรีลังกาปัจจุบันเรียกว่า**สยามนิกาย**ที่มีพระมหานายกะเป็นประมุขสงฆ์ผู้ทำหน้าที่ดูแลรักษาวัดพระธาตุเขี้ยวแก้วที่เมืองแคนดี้

ต่อมา พระมหาธรรมราชาลิไทครองราชย์ที่กรุงสุโขทัยในปี พ.ศ. ๑๘๙๗ ทรงออกผนวชชั่วคราวและได้ศึกษาพระธรรมวินัยจนแตกฉานสามารถพระราชนิพนธ์คัมภีร์เกี่ยวกับพระพุทธศาสนาเป็นภาษาไทยเล่มแรก ชื่อว่า**ไตรภูมิพระร่วง** ที่สอนเรื่องกฎแห่งกรรม นรก สวรรค์ และจักรวาลตามคติทางพระพุทธศาสนา

พระราชนิพนธ์นี้เป็นหลักฐานที่แสดงว่าสถาบันพระมหากษัตริย์ได้วางรากฐานแนวคิดทางปรัชญาธรรมให้กับสังคมไทย โดยอาศัยอิทธิพลคำสอนทางพระพุทธศาสนา

พระมหาธรรมราชาลิไททรงประกาศพระองค์เป็น**ธรรมราชา** การปกครองบ้านเมืองของพระองค์ยึดตามอุดมการณ์การปกครองบ้านเมืองตามแนวอัครคัมภีร์สุตตรที่ว่าด้วยกำเนิดของโลกและการเกิดขึ้นของชนชั้นปกครองที่เรียกว่าวรรณะกษัตริย์ พระพุทธเจ้าทรงให้คำนิยามความหมายของคำว่า ธรรมราชา ไว้ในอัครคัมภีร์สุตตรว่า พระราชาคือผู้ปกครองที่สร้างความพึงพอใจแก่คนอื่นโดยธรรม ดังพระบาลีที่ว่า **“ธมฺเมเน ปเร ญเชตฺติ ราชา พระราชาคือผู้ทำให้คนอื่นพึงพอใจโดยธรรม”**

เพราะฉะนั้น รากศัพท์ของคำว่าราชา ก็คือผู้สร้างความพึงพอใจให้ผู้อยู่ใต้ปกครองด้วยธรรม พระมหากษัตริย์องค์แรกในโลกเป็นพระโพธิสัตว์ผู้บำเพ็ญบารมีด้วยการปกครองบ้านเมืองให้ประชาชนอยู่เย็นเป็นสุข นี่คืออุดมการณ์ธรรมราชาในพระพุทธศาสนา

นอกจากนี้ในจกักวัดติสุตตรก็มีเรื่องธรรมราชาเช่นเดียวกัน นั่นคือ กษัตริย์เป็นธรรมราชา ผู้ทรงธรรม ประพฤติธรรม เคารพธรรม ยกย่องธรรม มีธรรมเป็นธงชัย ในที่นี้ คำว่าธรรมหมายถึงหลักการที่ดั่งามรวมทั้งกฎหมายบ้านเมือง กษัตริย์ไม่เป็นอัตตาธิปไตยผู้ถือตัวเองเป็นใหญ่ แต่เป็นธรรมาธิปไตย ผู้ยึดเอาธรรมเป็นใหญ่ในการปกครองบ้านเมือง คือถือความถูกต้อง ความดีงาม

และประโยชน์สุขของประชาชนเป็นที่ตั้ง ดังนั้น อิทธิพลคำสอนในพระพุทธศาสนาได้ช่วยเชื่อมโยงสถาบันพระมหากษัตริย์เข้ากับสังคมไทยด้วยธรรม นั่นคือพระพุทธศาสนากำหนดให้ธรรมราชาใช้ธรรมกำกับการปฏิบัติหน้าที่เพื่อสร้างความพึงพอใจให้แก่ประชาชน อุดมการณ์ธรรมราชานี้เริ่มมีมาตั้งแต่สมัยสุโขทัย

๒. สืบสานสังคมไทย

สี่ปีก่อนที่พระมหาธรรมราชาลิไทเสด็จขึ้นครองราชย์ที่กรุงสุโขทัย สมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๑ หรือพระเจ้าอู่ทองได้สถาปนากรุงศรีอยุธยา เมื่อ พ.ศ. ๑๘๙๓ กรุงศรีอยุธยาเรืองอำนาจมากกว่าจึงสามารถผนวกกรุงสุโขทัยเข้าเป็นส่วนหนึ่งของ**อาณาจักรอยุธยา** ในเวลาต่อมา และได้สืบสานอุดมการณ์ธรรมราชาของสถาบันกษัตริย์แห่งกรุงสุโขทัยมาไว้ในราชสำนักกรุงศรีอยุธยาด้วย ดังจะเห็นได้ว่า กรุงศรีอยุธยาในช่วงต้นทำสงครามมีชัยเหนือเมืองนครวัดนครธมของอาณาจักรขอม มีการนำช่างฝีมือจากนครวัดนครธมมาใช้งานในกรุงศรีอยุธยา แต่ไม่นำระบอบเทวราชาของขอมมาปกครองบ้านเมือง

กรุงศรีอยุธยาสืบสานอุดมการณ์ธรรมราชามาจากกรุงสุโขทัย แม้พระมหากษัตริย์สมัยนั้นมีพระราชอำนาจเบ็ดเสร็จเด็ดขาดตามระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ แต่ก็ไม่ได้ใช้พระราชอำนาจตามอำเภอพระราชหฤทัย ทั้งนี้เพราะการบริหารบ้านเมืองสมัยโบราณเป็นไปตามหลักการที่กำหนดไว้ในคัมภีร์พระธรรมศาสตร์

คัมภีร์พระธรรมศาสตร์เป็นหลักธรรมาธิปไตยในภาคปฏิบัติที่พระมหากษัตริย์ทรงใช้เป็นกรอบในการปกครองบ้านเมือง ดังที่กรมหมื่นพิทยลาภพฤฒิยากรทรงแสดงปาฐกถาหน้าพระที่นั่งรัชกาลที่ ๘ ว่า **“พระธรรมศาสตร์คือธรรมนูญของสยามในอดีต”** คัมภีร์พระธรรมศาสตร์มีต้นกำเนิดในอินเดีย เรียกว่าคัมภีร์มนูธรรมศาสตร์ ซึ่งประยุกต์หลักธรรมของศาสนาพราหมณ์-ฮินดูมากำหนดเป็นกรอบในการปกครองบ้านเมือง ต่อมา มอญได้ปรับเปลี่ยนเนื้อหาในคัมภีร์มนูธรรมศาสตร์ของศาสนาพราหมณ์-ฮินดูให้เป็นคัมภีร์พระธรรมศาสตร์ของพระพุทธศาสนา คัมภีร์พระธรรมศาสตร์ของมอญนี้แต่งเป็นภาษาบาลีและภาษามอญ

พระมหากษัตริย์ไทยสมัยกรุงสุโขทัยได้รับเอาคัมภีร์พระธรรมศาสตร์ของมอญมาใช้เป็นหลักในการปกครองบ้านเมือง พระมหากษัตริย์สมัยกรุงศรีอยุธยาได้รับสืบทอดคัมภีร์นี้มาใช้ต่อเนื่องยาวนานจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นที่รัชกาลที่ ๑ ทรงให้ชำระและแปลคัมภีร์พระธรรมศาสตร์จากต้นฉบับภาษาบาลีและภาษามอญเป็นภาษาไทยแล้วจารึกลงในใบลานเมื่อ พ.ศ. ๒๓๔๘ เรียกว่ากฎหมายตรา ๓ ดวง ดังข้อความในอารัมภกถาที่ว่า

“คัมภีร์ใดเป็นประโยชน์แก่ชาวโลก ปรากฏชื่อว่าคัมภีร์พระธรรมศาสตร์ อันพระมโนสารฤาษี กล่าวไว้ในเบื้องต้นด้วยมคธภาษา อันอาจารย์นำสืบ ๆ กันมา ตั้งอยู่แล้วในรามัญประเทศ ด้วยภาษาแห่งรามัญก็ดี ในกาลบัดนี้ อันบุรุษผู้วิจิตรจะหยั่งรู้ได้ในสยามประเทศนี้ เหตุนั้น ข้าพเจ้าจักแต่งคัมภีร์พระธรรมศาสตร์

นั้นด้วยสยามภาษา ท่านทั้งหลายจงฟังคัมภีร์นั้นจากเรา”

ดังนั้น การปกครองของพระมหากษัตริย์ไทยแต่โบราณเป็นไปตามหลักธรรมาธิปไตยที่กำหนดไว้ในคัมภีร์พระธรรมศาสตร์ แม้การชำระคัมภีร์ความเป็นไปตามคัมภีร์นี้เช่นกัน คัมภีร์พระธรรมศาสตร์จึงเป็นธรรมนูญการปกครองบ้านเมืองของไทยในสมัยโบราณ

คัมภีร์พระธรรมศาสตร์กำหนดว่า **พระมหากษัตริย์ทรงเป็นธรรมิกราช** แปลว่า พระราชาผู้ทรงธรรมโดยปฏิบัติตาม**ทศพิธราชธรรม** หรือราชธรรม ๑๐ ประการ ตามพระบาลีที่ว่า

ทานํ สีลํ ปริจาคํ อาชुขวํ มททวํ ตปํ

อกุโธ อวิหีสนุจ ขนฺติญจ อวิโรธนํ

แปลว่า

“การให้ ๑ ศีล ๑ บริจาค ๑ ความซื่อตรง ๑ ความอ่อนโยน ๑ ความเพียรเพากิเลส ๑ ความไม่โกรธ ๑ ความไม่เบียดเบียน ๑ ความอดทน ๑ ความไม่คลาดจากธรรม ๑”

ในเวลาปกติ พระมหากษัตริย์ทรงรักษาเบญจางคิกศีล คือ ศีล ๕ ส่วนในวันอุโบสถ คือวันพระ ๘ ค่ำ ๑๕ ค่ำ ทรงรักษาศูโบสถศีล ในเวลาชำระอรรถคดีทั้งหลาย พระมหากษัตริย์ทรงอาศัยคัมภีร์พระธรรมศาสตร์เป็นหลักในการตัดสินคดีความ นี่คือข้อปฏิบัติสำหรับพระมหากษัตริย์ที่กำหนดไว้ในคัมภีร์พระธรรมศาสตร์

ด้วยเหตุนี้ รัชกาลที่ ๕ จึงได้พระราชทานพระบรมราโชวาทแต่สยามมกุฎราชกุมารพระองค์แรกของไทย คือ เจ้าฟ้ามหาวชิรุณหิศ ความตอนหนึ่งว่า **“การที่เป็นเจ้าแผ่นดินไม่ใช่สำหรับมั่งมี**

ไม่ใช่สำหรับคนเล่นตามชอบใจ มิใช่เกลียดไว้แล้วจะ
ได้แก้แค้น มิใช่เป็นผู้สำหรับจะกินสบายนอนสบาย...เป็น
เจ้าแผ่นดินสำหรับแต่เป็นคนจน และเป็นคนที่อดกลั้นต่อสุข
และทุกข์ อดกลั้นต่อความรักและความชังอันจะเกิดฉิวขึ้นมา
ในใจหรือมีผู้ยุยง เป็นผู้ปราศจากความเกียจคร้าน ผลที่จะ
ได้นั้นมีแต่ชื่อเสียงปรากฏเมื่อเวลาตายแล้วว่าเป็นผู้รักษาวงศ์
ตระกูลไว้ได้ และเป็นผู้ป้องกันความทุกข์ของราษฎรซึ่งอยู่
ในอำนาจความปกครอง”

การสืบต่ออายุพระพุทธศาสนาก็เป็นอีกตัวอย่างหนึ่งของ
การสืบสานสิ่งที่ดำรงในสังคมไทยที่พระมหากษัตริย์ไทยในอดีตได้
ทรงถือปฏิบัติสืบต่อกันมา มีเหตุการณ์สำคัญประการหนึ่งที่ทำให้
ประเทศไทยเกือบจะไม่สามารถสืบสานพระพุทธศาสนาไว้ได้นั้นคือ
ในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ผู้ครองราชย์ใน พ.ศ. ๒๑๙๙-
๒๒๓๑ พระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๔ แห่งประเทศมหาอำนาจของโลก
ตะวันตกสมัยนั้นคือฝรั่งเศสได้ส่งราชทูตให้นำราชสาส์นมาที่
กรุงศรีอยุธยาเพื่อชักชวนสมเด็จพระนารายณ์มหาราชให้เข้ารับ
ศาสนาคริสต์

สมเด็จพระนารายณ์มหาราชได้มีพระราชสาส์นตอบพระเจ้า
กรุงฝรั่งเศสโดยมีเจ้าพระยาวิเศษนทร์ (พลคอน) ฝรั่งเศสติกริผู้รู้
ภาษาไทยดีเป็นผู้แปลเป็นภาษาฝรั่งเศส คณะพ่อค้าฝรั่งเศสในสมัย
นั้นได้เขียนจดหมายเหตุเกี่ยวกับข้อความในพระราชสาส์นที่สมเด็จพระ
นารายณ์มหาราชทรงตอบปฏิเสธการเข้ารับศาสนาคริสต์ด้วย

สำนวนทางการทูตอันสุภาพนุ่มนวลว่า

“การที่จะเปลี่ยนศาสนาซึ่งได้เคยนับถือต่อๆ กันมาถึง
๒๒๒๙ ปีแล้วจะเป็นการสำคัญและยากลำบากสักเพียงไร อีก
ประการหนึ่ง เราก็มีความประหลาดใจมากกว่า พระเจ้ากรุงฝรั่งเศส
เพื่อรักของเรา ได้ทรงมาเป็นธุระในการอันเป็นกิจของพระเป็นเจ้า
เพราะเราก็เห็นว่า พระเป็นเจ้าเองก็หาได้ฝักใฝ่ในเรื่องนี้ไม่ เพราะ
การที่มนุษย์เรามีร่างกาย มีวิญญาณ มีธรรมชาติอย่างเดียวกัน
ไม่ใช่พระเป็นเจ้าเป็นผู้ทำให้เป็นเช่นนั้นดอกหรือ ? ถ้าพระเป็นเจ้า
จะโปรดให้มนุษย์ทั้งปวงมีความนับถือศาสนาอันเดียวกันแล้ว
พระเป็นเจ้ามิทำให้มนุษย์ทั้งหลายเกิดมาร่วมศาสนาเดียวกันหรือ ?
แต่ที่พระเป็นเจ้าก็ไม่ต้องการให้เป็นเช่นนั้น กลับปล่อยให้ศาสนา
ต่างๆ กันทั่วโลกตั้งแต่ไหนแต่ไรมาแล้ว เมื่อเป็นเช่นนั้นเราจะไม่ควร
เชื่อหรือว่า พระเป็นเจ้ามีความประสงค์จะให้มนุษย์เราได้นับถือ
และบูชาพระองค์ด้วยวิธีและลัทธิต่างๆ กัน ดังเราได้เห็นอยู่แล้วว่า
ต่างพวกก็ต่างนับถือและบูชาพระเป็นเจ้าตามลัทธิของตน แต่
อย่างไรก็ดี เราก็รู้กันอยู่แล้วว่า การทั้งปวงจะเป็นอย่างไร ก็ต้องสุด
แล้วแต่พระเป็นเจ้าจะสั่งให้เป็น เพราะฉะนั้น เราจึงขอมอบกายของ
เรา และแผ่นดินของเรา ให้อยู่ในความปกครองของพระเป็นเจ้า
กาลต่อไปข้างหน้าจะดีร้ายประการใด ก็แล้วแต่พระเป็นเจ้าจะโปรด
เถิด”

การที่พระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๔ แห่งฝรั่งเศสได้ส่งราชสาส์นมา
ชักชวนสมเด็จพระนารายณ์มหาราชให้เปลี่ยนศาสนานั้นก็เป็น

เพราะกรุงศรีอยุธยาในยุคนั้นเป็นอาณาจักรที่มีความเจริญรุ่งเรืองมาก ดังที่ปรากฏในจดหมายเหตุของผู้จัดการบริษัทการค้าฮอลันดาประจำกรุงศรีอยุธยาในรัชสมัยของพระเจ้าปราสาททอง ที่เขียนขึ้นเป็นภาษาฮอลันดาใน พ.ศ. ๒๑๗๙ ทำให้เห็นภาพกรุงศรีอยุธยาเมื่อ ๒๐ ปีก่อนแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์มหาราชว่า “เป็นพระมหานครที่สร้างอยู่ข้างฝั่งแม่น้ำ โดยมีฝั่งเมืองวางไว้อย่างเป็นระเบียบ จึงเป็นนครที่สวยงามมาก ตั้งอยู่ในทำเลที่เหมาะสม มีประชาชนหนาแน่น และเต็มไปด้วยสินค้าสิ่งของจำเป็นแก่ชีวิตนำเข้ามาจากนานาประเทศ เท่าที่ข้าพเจ้าทราบ ยังไม่มีพระมหากษัตริย์องค์ใดในแถบนี้ของโลกที่จะมีเมืองหลวงใหญ่โตมโหฬารวิจิตรพิสดารและสมบูรณ์พูนสุขเหมือนกับพระมหากษัตริย์ ณาชาอาณาจักรนี้”

จดหมายเหตุดังกล่าวได้กล่าวถึงความงดงามของวัดวาอารามสมัย นั้นไว้ว่า “พระนครศรีอยุธยาเป็นนครที่โอ่อ่า เต็มไปด้วยโบสถ์วิหารซึ่งมีจำนวนมากกว่า ๓๐๐ และก่อสร้างขึ้นอย่างวิจิตรพิสดารที่สุด โบสถ์วิหารเหล่านี้มีปราสาท เจดีย์ และรูปปั้น รูปหล่ออย่างมากมาย ใช้ทองฉาบอยู่ภายนอกสีเหลืองอร่ามทั่วไปหมด”

กวีเอกของไทยในยุคนั้นได้ประพันธ์ถึงความเจริญรุ่งเรืองของกรุงศรีอยุธยาว่าเป็นผลมาจากบุญบารมีของปวงบุรพมหากษัตริย์ที่สร้างสรรค์และสืบสานสังคมไทยต่อเนื่องกันมา ดังโคลงบทหนึ่งในกำสรวลศรีปราชญ์ที่ว่า

อยุธยาต้องฟ้า ลงดิน แลฤา
อำนาจบุญเพรงพระ ก่อเกิด
เจดีย์ลออินทร์ ปราสาท
ในทาบทองแล้วเนื้อ นอกโสม

เมื่อถอดคำประพันธ์นี้เป็นร้อยแก้วได้ความว่า

“เกียรติยศแห่งอยุธยานั้นยิ่งกว่าสวรรค์ลอยลงมาสถิตอยู่บนดิน ด้วยอำนาจบุญบารมีแห่งบุรพกษัตริย์ทุกพระองค์สร้างสมไว้ พระเจดีย์ทุกองค์คงดงามดุจปราสาทของพระอินทร์ ภายในองค์พระเจดีย์ทาบด้วยแผ่นทองและภายนอกปิดทองแลดูอร่าม”

๓. รักษาสังคมไทย

การที่ฝรั่งชาวฮอลันดาบันทึกไว้ใน พ.ศ. ๒๑๗๙ ว่ากรุงศรีอยุธยาเป็น “เมืองหลวงใหญ่โตมโหฬารวิจิตรพิสดาร” เป็นเรื่องน่าอัศจรรย์ใจ ทั้งนี้เพราะ ๗๗ ปีก่อนหน้านั้นกรุงศรีอยุธยาได้เสียกรุงครั้งที่ ๑ ให้แก่การรุกรานของอาณาจักรตองอูเมื่อ พ.ศ. ๒๑๑๒ กรุงศรีอยุธยาเสียอิสรภาพในครั้งนั้นเป็นเวลา ๑๕ ปีซึ่งถือว่าเป็นเวลาที่สั้นมากในประวัติศาสตร์กว่า ๗๐๐ ปีของไทย พระมหากษัตริย์ผู้ประกาศอิสรภาพให้แก่กรุงศรีอยุธยาคือสมเด็จพระนเรศวรมหาราช พระองค์ทรงนำกองทัพไทยต่อสู้กับอริราชศัตรูจนสามารถกอบกู้อิสรภาพและรักษาเอกราชอธิปไตยของชาติไว้ได้ บุญบารมีของสมเด็จพระนเรศวรมหาราชและพระมหากษัตริย์ในยุคต่อมาช่วยให้กรุงศรีอยุธยาฟื้นตัวและเจริญรุ่งเรืองอย่างรวดเร็ว

จนสามารถรักษาอิสรภาพและสิ่งดีงามของสังคมไทยไว้ได้ต่อมาอีก ๒๐๐ ปีจนกระทั่งเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ ๒ เมื่อ พ.ศ. ๒๓๑๐

พระเจ้าตากสินมหาราชทรงนำกองทัพไทยกู้อิสรภาพกลับคืนมาในเวลาเพียง ๗ เดือนหลังเสียกรุงศรีอยุธยา พระองค์ทรงสถาปนา**อาณาจักรธนบุรี**ใน พ.ศ. ๒๓๑๐ ด้วยทรงมีพระราชปณิธานตามที่จารึกไว้ที่ศาลพระเจ้าตาก ณ วัดอรุณราชวราราม ความว่า

**อันตัวพ่อ ชื่อว่า พระยาตาก
ทนทุกข์ยาก กู้ชาติ พระศาสนา
ถวายเป็นดิน ให้เป็น พุทธบูชา
แต่ศาสนา สมณะ พระพุทธโคดม
ให้ยืนยง คงถาวร ห้าพันปี
สมณะพราหมณ์ชี ปฏิบัติ ให้พอสม
เจริญสมณะ วิปัสสนา พ่อชื่นชม
ถวายเป็นคัม รอยบาท พระศาสดา**

นี่เป็นอีกตัวอย่างหนึ่งของการกู้ชาติและรักษาสิ่งดีงามของสังคมไทยไทยไม่ให้สูญหายไป นับเป็นคุณูปการอันยิ่งใหญ่ของสถาบันพระมหากษัตริย์ที่มีต่อสังคมไทย

ต่อมา พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชรัชกาลที่ ๑ ทรงสถาปนา**อาณาจักรรัตนโกสินทร์**เมื่อ พ.ศ. ๒๓๒๕ สามปีหลังจากนั้น พระเจ้าปดุงแห่งพม่าทำสงครามเก้าทัพกับอาณาจักรรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ ๑ ทรงให้พระอนุชายกทัพไป

ยันทัพฝ่ายข้าศึกไว้ที่กาญจนบุรีจนกระทั่งพระเจ้าปดุงต้องถอยทัพกลับไป ต่อมาใน พ.ศ. ๒๓๒๙ พระเจ้าปดุงจัดทัพเข้ามารุกรานอีกครั้งหนึ่ง รัชกาลที่ ๑ และพระอนุชาทรงนำทัพไปรบกับผู้รุกรานที่ท่าดินแดง กาญจนบุรี ทรงได้รับชัยชนะในการรบครั้งนี้ทำให้สามารถรักษาเอกราชอธิปไตยของชาติไว้ได้ รัชกาลที่ ๑ ทรงประกาศพระราชปณิธานของพระองค์ไว้ในบทพระราชนิพนธ์ชื่อว่า นิราศท่าดินแดง ความตอนหนึ่งว่า

**ตั้งใจจะอุปถัมภ์กษัตริย์ พุทธศาสนา
จะป้องกันขอบขันฑสีมา รักษาประชาชนแลมนตรี
รัชกาลที่ ๑ ทรงสืบสานสิ่งดีงามมากมายจากสมัยกรุงศรีอยุธยาามารักษาไว้ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ดังโคลงบทหนึ่งในนิราศนรินทร์ที่แต่งเมื่อ พ.ศ. ๒๓๕๒ ได้พรรณนาไว้ว่า**

**อยุธยาเยลล่มแล้ว ลอยสวรรค์ ลงถ้ำ
สิงหาสน์ปรางค์รัตนบรร- เจ็ดหล้า
บุญเพรงพระมหาสรวรค์ ศาสน์รุ่ง เรืองแย
บังอบายเบิกฟ้า ฝึกพื้นใจเมือง
ถอดเป็นคำประพันธ์ร้อยแก้วได้ความว่า**

“กรุงศรีอยุธยาล่มสลายไปแล้ว แต่กลับลอยลงมาจากสวรรค์อีกหรืออย่างไร (กรุงเทพมหานคร) ยังคงมีปราสาทพระราชวังอันงดงามตระการตา ด้วยบุญบารมีของพระมหากษัตริย์ช่วยทะนุบำรุงพระศาสนาให้เจริญรุ่งเรือง ปิดกั้นทางอบายและเปิดทางสวรรค์ให้แก่ไพร่ฟ้าประชาชน”

ภัยคุกคามเอกราชอธิปไตยของไทยปรากฏชัดเจนอีกครั้งหนึ่งในยุคล่าอาณานิคมสมัยรัชกาลที่ ๕ เมื่ออังกฤษได้ยึดครองอินเดียและพม่าที่อยู่ด้านตะวันตกของไทย และฝรั่งเศสได้ยึดครองเวียดนามและกัมพูชาที่อยู่ด้านตะวันออกของไทย ประเทศไทยเป็นประเทศเอกราชอยู่ตรงกลางเมื่อเกิดวิกฤตการณ์ ร.ศ. ๑๑๒ ใน พ.ศ. ๒๓๓๖ ฝรั่งเศสส่งเรือปืน ๒ ลำเข้ามาข่มขู่คุกคามเมืองหลวงของไทย รัชกาลที่ ๕ ทรงเจ็บช้ำน้ำพระทัยที่ประเทศถูกรังแกในครั้งนี้อย่างยิ่งถึงกับส่งบทพระราชนิพนธ์ปรับทุกข์ไปถึงสมเด็จพระเจ้าจอร์จที่ห้าแห่งสหราชอาณาจักร ความตอนหนึ่งว่า

กลัวเป็นทวิราช	บ่ตรีป้องอยุธยา
เสียเมืองจันทนา	บ่ละเว้นฉวางวาย
คิดใดจะเกี่ยงแก้	ก็บ่พบซึ่งเงื่อนสาย
สบหน้ามนุษย์อาย	จึงจะอดแลเลยสูญ

อย่างไรก็ตาม รัชกาลที่ ๕ ทรงใช้พระปรีชาสามารถนำพาประเทศชาติรอดพ้นจากการตกเป็นเมืองขึ้นของประเทศนักล่าอาณานิคมมาได้ ในสมัยนั้นเหลือประเทศในเอเชียที่รักษาอิสรภาพไว้ได้เพียง ๓ ประเทศเท่านั้น คือ จีน ญี่ปุ่น ไทย

เมื่อปี ค.ศ. ๒๐๐๐ (พ.ศ. ๒๕๔๓) นิตยสารไทม์ขึ้นปกเรื่อง ๑๐๐ ชาวเอเชียผู้ทรงอิทธิพลมากที่สุดในศตวรรษที่ ๒๐ นิตยสารนี้เลือกรัชกาลที่ ๕ เป็นหนึ่งในชาวเอเชียผู้ทรงอิทธิพลมากที่สุด เพราะพระองค์ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ผู้เป็นที่รักคือ ปิยมหาราช ทรงปฏิรูปประเทศและเปิดประเทศรับมหาอำนาจ

ตะวันตกโดยที่ไม่เสียเอกราชอธิปไตยให้กับประเทศมหาอำนาจ นั่นคือการที่รัชกาลที่ ๕ ทรงรักษาเอกราชและสิ่งดีงามของสังคมไทยไว้ได้ทำให้พระองค์เป็นหนึ่งในชาวเอเชียผู้ทรงอิทธิพลมากที่สุดในศตวรรษที่ ๒๐

ในปี พ.ศ. ๒๕๐๙ นิตยสารไทม์นำภาพในหลวงรัชกาลที่ ๙ ขึ้นปกพร้อมคำเป็นตัวหนังสือที่มุกปากว่า “A Monarchy Fights for Freedom” ซึ่งแปลว่า “พระมหากษัตริย์ผู้ทรงต่อสู้เพื่อเสรีภาพ” หน้านั้นเป็นช่วงสงครามเย็นที่เกิดจากความขัดแย้งด้วยอุดมการณ์ทางการเมือง ระหว่างประเทศคอมมิวนิสต์ฝ่ายหนึ่งกับประเทศเสรีนิยมอีกฝ่ายหนึ่ง ในทวีปเอเชียประเทศคอมมิวนิสต์มีชัยชนะเรื่อยมา แต่น่าอัศจรรย์ใจเมื่อสนามรบมาถึงประเทศไทย

ในหลวงรัชกาลที่ ๙ ทรงรวมพลังของประชาชนชาวไทยให้ลุกขึ้น
ป้องกันการรุกรานของฝ่ายคอมมิวนิสต์ไว้ได้ โดยนิตยสารไทม์
เขียนบทความว่า **พระเจ้าแผ่นดินไทยทรงเป็นศูนย์รวมใจ
ของคนไทยทั้งชาติ จะเห็นได้ชัดยิ่งเวลาที่เกิดวิกฤติของชาติ
ทรงรวมพลังคนไทยทุกหมู่เหล่าเข้าเผชิญปัญหาของชาติ
พระองค์จึงเป็นภูมิพลังของแผ่นดิน** (Holder of the Kingdom :
Strength of the Land)

บทความของไทม์ที่ว่านั้นได้สรุปความสำคัญของสถาบัน
กษัตริย์ไทยไว้ว่า “ความรักชาติของคนไทยส่วนหนึ่งเป็นผลมาจาก
การที่ไม่เคยรู้สึกว่าจะต้องเป็นเมืองขึ้นของใคร ยิ่งไปกว่านั้น ความรัก
ชาติยังอิงอาศัยบุญบารมีของพระมหากษัตริย์ ซึ่งได้รับการสนับสนุน
จากพระพุทธศาสนาที่คั่นนับถืออยู่ทั่วประเทศ...”

อันที่จริง ปรากฏการณ์สำคัญของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อยู่ที่
ประเทศไทย ตราบใด ประเทศไทยยังคงอยู่ในค่ายของโลกเสรี
ตราบนั้น เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ก็ยังคงปลอดภัยจากคอมมิวนิสต์”

ข้อนี้แสดงให้เห็นว่าสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นเสาหลักใน
การระดมความจงรักภักดีของคนไทยทั้งชาติในการปกป้องคุ้มครอง
รักษาเอกราชอธิปไตยและวัฒนธรรมอันดีงามของชาติมาโดยตลอด

๔. พัฒนาต่อยอดสังคมไทย

คำว่า “พัฒนาต่อยอด” หมายถึงการพัฒนาที่ยั่งยืนอันเกิด
จากการที่สถาบันพระมหากษัตริย์ได้ส่งต่อการพัฒนาสังคมไทย
ต่อเนื่องกันมาตั้งอดีตจวบจนปัจจุบัน ดังปรากฏในพระปฐมบรม-
ราชโองการที่รัชกาลที่ ๙ ทรงประกาศเมื่อ พ.ศ. ๒๕๕๓ ว่า “**เรา
จะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชน
ชาวสยาม**”

คำว่า “ครองแผ่นดินโดยธรรม” หมายถึงการสืบสาน
อุดมการณ์ธรรมราชาผู้สร้างความพอใจให้พสกนิกรโดยธรรม ที่ว่า
“เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” หมายถึงเพื่อประโยชน์สุข
คนไทยทั้งประเทศ ไม่ใช่เพื่อคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง

ในหลวงรัชกาลที่ ๙ เสด็จขึ้นครองราชย์ในช่วงที่สงคราม
โลกครั้งที่ ๒ เพิ่งจบลงไม่นาน ประเทศไทยอยู่ในยุคที่ลำบากยากจน
จึงถูกจัดเป็นประเทศด้อยพัฒนา การเร่งรัดพัฒนาประเทศจึงเป็น
ภาระเร่งด่วนขององค์พระมหากษัตริย์ การที่รัชกาลที่ ๙ ทรงประสบ

ชัยชนะในสงครามเย็นก็เพราะทรงเป็นพระมหากษัตริย์นักพัฒนา ดังจะเห็นได้ว่าพระองค์ท่านทรงแปรพระราชฐานไปทั่วประเทศ เมื่อทรงแปรพระราชฐานไปที่ใดก็ทรงพัฒนาที่นั่น

ในช่วงนั้น ผู้สื่อข่าวต่างประเทศคนหนึ่งได้สัมภาษณ์ในหลวงรัชกาลที่ ๙ โดยตั้งคำถามว่า “ทำไมพระองค์ต้องลงมาพัฒนาอย่างนี้ คิดว่าพระองค์จะเป็นฝ่ายชนะละหรือ”

แทนที่จะตอบคำถาม ในหลวงรัชกาลที่ ๙ ทรงย้อนถามผู้สื่อข่าวเป็นภาษาอังกฤษว่า “winning against whom (ชนะใคร)”

ผู้สื่อข่าวจึงถามใหม่ว่า “ทรงคิดว่าจะชนะคอมมิวนิสต์ได้หรือไม่”

ในหลวงรัชกาลที่ ๙ ทรงตอบว่า “ไม่ได้คิดว่าจะเอาชนะใครนะ ที่มาพัฒนานี้ก็เพื่อต้องการเอาชนะความหิวโหยของประชาชน (winning against hunger of people) ถ้าเอาชนะความหิวโหยของประชาชนได้ ประเทศก็พัฒนาขึ้น และเมื่อประเทศพัฒนาขึ้น กลุ่มบุคคลที่คุณเรียกว่าคอมมิวนิสต์ก็น่าจะพอใจ”

ข้อนี้แสดงว่าในหลวงรัชกาลที่ ๙ ไม่ทรงแบ่งแยกพสกนิกรออกเป็นฝักเป็นฝ่าย ทรงถือว่าทุกคนเป็นคนไทยที่ต้องได้รับผลของการพัฒนาเหมือนกัน การพัฒนาต่อ ยอดสังคมไทยในรัชสมัยของพระองค์พอสรุปได้เป็น ๔ ประเด็น ดังต่อไปนี้

๑. **ที่ขาดทรงเติมให้เต็ม** ด้วยโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

๒. **ที่เติมทรงให้รู้จักพอ** ด้วยหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่มีเป้าหมายอยู่ที่การพัฒนาที่ยั่งยืนซึ่งสร้างความสมดุลใน ๔ ด้าน คือ เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม

๓. **ที่พอทรงให้รู้จักแบ่ง** ด้วยกิจกรรมจิตอาสาที่ได้รับการเน้นย้ำมากในสมัยรัชกาลที่ ๑๐

๔. **ที่แบ่งทรงให้เป็นธรรม** ด้วยการที่ทรงสอนให้คนไทย รู้รักสามัคคี

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินี้รัชกาลที่ ๙ นับตั้งแต่ปี ๒๔๙๕ ถึงปี ๒๕๕๖ มีจำนวนมากถึง ๔,๔๕๗ โครงการ ครอบคลุมทั้งเรื่องการพัฒนาแหล่งน้ำ การเกษตร ส่งเสริมอาชีพ สาธารณสุข การศึกษา และการพัฒนาแบบบูรณาการ องค์การสหประชาชาติ ตระหนักดีในผลงานด้านการพัฒนาอย่างยั่งยืนเหล่านี้จึงถวายรางวัลความสำเร็จทั้งชีวิตในด้านการพัฒนามนุษย์เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๙ ในฐานะที่ทรงเป็น “กษัตริย์นักพัฒนา”

ไม่ว่ารัฐบาลจะเปลี่ยนไปอย่างไร แต่ประเทศไทยต้องมีเสถียรภาพในการรักษาสິงตั้งงามที่สั่งสมสืบทอดกันมา สถาบันพระมหากษัตริย์ทำให้เกิดเสถียรภาพในการพัฒนา ดังจะเห็นได้ว่าธนาคารโลกได้ประกาศเลื่อนระดับประเทศไทยขึ้นเป็นประเทศที่มีรายได้ปานกลางระดับสูงเมื่อ พ.ศ. ๒๕๕๔ และนับจากนี้ไปประเทศไทยได้กำหนดยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปีเพื่อเลื่อนระดับประเทศไทยให้ไปอยู่ในกลุ่มประเทศที่มีรายได้สูงในสมัยรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลปัจจุบัน ทรงประกาศพระปฐมบรมราชโองการในการพระราชพิธีบรมราชาภิเษก เมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๒ ว่า “เราจะสืบสาน รักษาและต่อยอด และครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งอาณาราษฎรตลอดไป” สิ่งที่เห็นได้ชัดในพระปฐมบรมราชโองการนี้ ก็คือว่า การสร้างสรรค์ สืบสาน รักษา และพัฒนาต่อยอดสังคมไทยคือสิ่งที่พระมหากษัตริย์ไทยทุกพระองค์ได้ถือปฏิบัติสืบต่อกันมา และพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลปัจจุบัน ทรงสืบสานรักษาอุดมการณ์ของธรรมราชาเพื่อประโยชน์สุขแห่งประชาชนชาวไทยทุกหมู่เหล่า

เพื่อสืบสานรักษามรดกธรรมอันดีงามของบ้านเมืองที่บูรพมหากษัตริย์ทรงถือปฏิบัติมา พระเจ้าอยู่หัว รัชกาลปัจจุบันทรงประกาศพระองค์เป็นพุทธศาสนูปถัมภกกว่า “ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ แต่เดิมมาข้าพเจ้าได้มีจิตศรัทธาเลื่อมใสและถึงพระรัตนตรัยเป็นสรณะด้วยวิธีนั้นๆ อยู่แล้ว ฉะนั้น บัดนี้ ข้าพเจ้าได้เกลี้ยกลัวลยราชสมบัติบรมราชาภิเษกแล้ว จึงขอมอบตัวแต่พระพุทธเจ้า พระธรรมเจ้าและพระสังฆเจ้า จะได้รับการจัดการให้ความคุ้มครองและรักษาพระพุทธศาสนาโดยชอบธรรมตลอดไป ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ขอพระสงฆ์จงจำไว้ด้วยว่า ข้าพเจ้าเป็นพุทธศาสนูปถัมภกเถิด”

ในฐานะที่ทรงเป็นพุทธมามกะ พระเจ้าอยู่หัว รัชกาลปัจจุบันทรงประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการครองแผ่นดินโดยธรรม ดัง

กรณีที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้น่วยราชการในพระองค์ร่วมกับประชาชนทุกหมู่เหล่าทำกิจกรรมจิตอาสาจนเกิดโครงการจิตอาสาพระราชทาน กิจกรรมจิตอาสานี้มีผลเป็นการระดมสรรพกำลังมาร่วมกันบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ด้วยน้ำใจเสียสละโดยไม่หวังผลตอบแทน พระบรมราโชบายนี้เป็นไปตามหลักสังคหัตถ์ ๔ ประการ ดังต่อไปนี้

๑. ทาน หมายถึง การให้สิ่งของ รวมทั้งให้ธรรมทานและวิทยาทาน

๒. ปิยวาจา หมายถึง การกล่าววาจาไพเราะอ่อนหวาน สมานสามัคคี รวมถึง กล่าวคำแนะนำและปลุกปลอบใจด้วยความปรารถนาดี

๓. อัตถจริยา หมายถึง การทำตนให้เป็นประโยชน์แก่สังคม รวมทั้งการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ด้วยวิธีการต่างๆ

๔. สมานัตตตา หมายถึง การวางตนพอดีเสมอดันเสมอ ปลายในการติดต่อสมาคมกับผู้อื่นทั้งในยามได้ดีมีสุขหรือในยามตกทุกข์ได้ยาก

สังคหัตถ์ทั้งสี่ประการนี้เป็นเสมือนหัวใจที่ประสานประชาชนชาวไทยให้มีความสมัคสมานสามัคคี ดังที่พระเจ้าอยู่หัว รัชกาลปัจจุบันทรงเป็นแบบอย่างแห่งจิตอาสาโดยพระราชทานพระราชทรัพย์ ๒,๘๐๐ ล้านบาท เพื่อสมทบทุนโรงพยาบาลสู้กับโรคระบาดโควิด ๑๙

การปฏิบัติพระราชกรณียกิจน้อยใหญ่ในรัชกาลปัจจุบันเป็น

ไปตามหลักการบริหารที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ในนาถกรณธรรมที่ว่า **“อะลัง กาทุง ทำเองก็ได้ อะลัง สังวิธาตุง จัดการให้คนอื่นทำ ก็ได้”** พระเจ้าอยู่หัว รัชกาลปัจจุบันทรงดำเนินตามพระราชจริยวัตรขององค์บูรพมหากษัตริยาธิราชเจ้าในการสร้างสรรค์ สืบสาน รักษาและพัฒนาต่อยอดสิ่งดีงามในสังคมไทย

เมื่อตระหนักถึงคุณูปการของสถาบันพระมหากษัตริย์ที่มีต่อสังคมไทยดังกล่าวมาแล้ว คนไทยทุกคนควรถือปฏิบัติตามพุทธศาสนสุภาษิตที่ว่า **“ปฺราณํ นาภินนุเทยฺย อย่าหลงของเก่า นเว ขนฺติมกฺกพฺเพ อย่าเมาของใหม่”** คือ อย่าหลงยึดติดกับของเก่าจนไม่มีการพัฒนาต่อยอด และอย่าเมาของใหม่จนทอดทิ้งของเก่าที่มีคุณูปการต่อสังคมไทยมาอย่างยาวนาน

ประเทศไทยมีวันนี้เพราะสถาบันพระมหากษัตริย์ได้สร้างสรรค์ สืบสาน รักษา และพัฒนาต่อยอดสังคมไทยมาอย่างยาวนาน โดยที่สถาบันพระมหากษัตริย์เป็นเสาหลักที่ทำให้เกิดการประสานกันระหว่างสถาบันทั้งสามคือ ชชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ สถาบันทั้งสามเปรียบเหมือนเสาหลักสามเส้าที่ช่วยค้ำยันประเทศไทยให้ดำรงคงอยู่มาจนถึงปัจจุบัน

ดังนั้น ประชาชนคนไทยควรมีความกตัญญูคือตระหนักรู้คุณูปการอันยิ่งใหญ่ของสถาบันศาสนาและสถาบันพระมหากษัตริย์ ในขณะเดียวกันก็แสดงออกซึ่งความกตเวทิต่อปฏิบัติหน้าที่ในการถนอมรักษาสถาบันชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์อย่างเต็มกำลังความสามารถ ตราบใดที่ประชาชนคนไทยยังรู้รักสามัคคีร่วมแรง

ร่วมใจกันปฏิบัติหน้าที่ในการถนอมรักษาสถาบันชาติ สถาบันพระศาสนาและสถาบันพระมหากษัตริย์ ตราบนั้นความเจริญรุ่งเรืองของประเทศไทยก็คงมีอยู่ต่อไปอีกนานเท่านาน

**กฐินหลวง เสด็จพระราชดำเนิน
และกฐินพระราชทาน
วัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร**

วัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร ได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินไปถวายผ้าพระกฐินด้วยพระองค์เองบ้าง กับทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระบรมวงศานุวงศ์นำผ้าพระกฐินไปถวายแทนพระองค์บ้าง และพระราชทานให้ กระทรวง ทบวงกรม สโมสร สมาคม หรือเอกชนผู้มีเกียรติ มีศรัทธา นำผ้าพระกฐินพระราชทานไปทอดแทนพระองค์บ้าง ตามหลักฐานปรากฏดังนี้

- พ.ศ. ๒๔๙๘ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
ให้ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- พ.ศ. ๒๔๙๙ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
ให้ กระทรวงการคลัง
- พ.ศ. ๒๕๐๐ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
ให้ บริษัทมงคลสวัสดิ์
- พ.ศ. ๒๕๐๑ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
ให้ กรมตำรวจ
- พ.ศ. ๒๕๐๒ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
ให้ กรมชลประทาน

- พ.ศ. ๒๕๐๓ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
ให้ กองทัพบก
- พ.ศ. ๒๕๐๔ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
ให้ กระทรวงสหกรณ์
- พ.ศ. ๒๕๐๕ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
ให้ พระและนางบำรุงวณกิจ
- พ.ศ. ๒๕๐๖ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
ให้ ชุมนประยูรสิทธิศึกษาการ
- พ.ศ. ๒๕๐๗ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
ให้ กระทรวงเกษตร
- พ.ศ. ๒๕๐๘ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
ให้ กรมที่ดิน
- พ.ศ. ๒๕๑๐ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
ให้ นางน้อม เกียรติบุตร
- พ.ศ. ๒๕๑๑ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
ให้ นายเคลิ้ม - นางทองคำ กุลพิบูลย์
- พ.ศ. ๒๕๑๒ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
ให้ นางสมศรี นิลวรากุล
- พ.ศ. ๒๕๑๓ **พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนิน**
- พ.ศ. ๒๕๑๔ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
ให้ นางสาวศรีศักดิ์ เสสเวช

พ.ศ. ๒๕๑๕ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ

ให้ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๑๗ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ

ให้ คุณวรินทร์ บัณฑิตกุล ณ อยุรยา

พ.ศ. ๒๕๑๘ **สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา
สิริโรฎาพัฒน์วดี เสด็จแทนพระองค์**

พ.ศ. ๒๕๑๙ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ

ให้ นางฉัตร บุนนาค

พ.ศ. ๒๕๒๐ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ

ให้ คณะอุบาสก อุบาสิกา วัดประยุรวงศาวาส

นำโดย นายประยูร เยาวลักษณ์ -

นางช้อย นิยมพลาญกูร

พ.ศ. ๒๕๒๑ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ

ให้ คุณหญิงยุพา อายูรกิจโกศล

พ.ศ. ๒๕๒๒ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ

ให้ กระทรวงการคลัง

พ.ศ. ๒๕๒๓ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ

ให้ กรุงเทพมหานคร

พ.ศ. ๒๕๒๔ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ

ให้ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

พ.ศ. ๒๕๒๕ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ

ให้ กรมสรรพสามิต

พ.ศ. ๒๕๒๖ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ

ให้ มหาวิทยาลัยมหิดล

พ.ศ. ๒๕๒๗ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ

ให้ นางจำ บุณณะสิน

พ.ศ. ๒๕๒๘ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ

ให้ กระทรวงการคลัง

พ.ศ. ๒๕๒๙ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ

ให้ คุณหญิงอุดมพร ประกาศสภกรณ์

พ.ศ. ๒๕๓๐ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ

ให้ ศาสตราจารย์นายแพทย์พร -

คุณพรพนนิภา วราเวชช์

พ.ศ. ๒๕๓๕ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ

ให้ กระทรวงกลาโหม

พ.ศ. ๒๕๓๖ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ

ให้ ดร.วงศ์ศิริ สารำพึง

พ.ศ. ๒๕๓๗ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ

ให้ นางสุภาพ เกตุม่วง

พ.ศ. ๒๕๓๘ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ

ให้ มหาวิทยาลัยสยาม

พ.ศ. ๒๕๓๙ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ

ให้ นางสาวราศรี บัวเลิศ

พ.ศ. ๒๕๔๐ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
ให้ นางประไพ สุกกรี

พ.ศ. ๒๕๔๑ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
ให้ นางสาวรรณี ศรีเพ็ญ

พ.ศ. ๒๕๔๒ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
ให้ นางอดิรัตน์ จิงวิสิฐธน

พ.ศ. ๒๕๔๓ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
ให้ นางวิรัช - นางสาวชุตินันท์ ศรีศิริสุโข

พ.ศ. ๒๕๔๔ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
ให้ นางสุพิศ ธรรมสารทูล

พ.ศ. ๒๕๔๕ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
ให้ กรมที่ดิน

พ.ศ. ๒๕๔๖ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
ให้ นางวิไล - นายทวีศักดิ์ เตชะชัชวาลย์กุล

พ.ศ. ๒๕๔๗ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
ให้ ตระกูล “ชินศิริ” และตระกูล “อังกินันท์”
โดย นายชาญชัย - นางกนต์กนิษฐ์ ชินศิริ
และครอบครัว

พ.ศ. ๒๕๔๘ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
ให้ โรงเรียนเสสะเวชวิทยา

พ.ศ. ๒๕๔๙ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
ให้ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

พ.ศ. ๒๕๕๐ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
ให้ นายปรีชา - นางประภาพรณ เหมพรรณไพเราะ

พ.ศ. ๒๕๕๑ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
ให้ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า-
เจ้าคุณทหารลาดกระบัง

พ.ศ. ๒๕๕๒ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
ให้ สมาคมสโมสรธนาคารกรุงศรีอยุธยา

พ.ศ. ๒๕๕๓ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
ให้ สำนักอัยการสูงสุด

พ.ศ. ๒๕๕๔ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
ให้ คุณสมชาย อ่างวรพร และครอบครัว

พ.ศ. ๒๕๕๕ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
ให้ มหาวิทยาลัยสยาม

พ.ศ. ๒๕๕๖ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
ให้ ดร.สนธยา กล่อมเปลี่ยน

พ.ศ. ๒๕๕๗ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
ให้ กรุงเทพมหานคร

พ.ศ. ๒๕๕๘ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
ให้ บริษัท ไทยเบฟเวอเรจ จำกัด (มหาชน)

พ.ศ. ๒๕๕๙ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
ให้ กระทรวงพาณิชย์

- พ.ศ.๒๕๖๐ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
ให้ มูลนิธิเกียรติร่วมมิตรเพื่อการศึกษา
- พ.ศ. ๒๕๖๑ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
ให้ แม่ชีทองสุข นามเจ็ดสี
- พ.ศ. ๒๕๖๒ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
ให้ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า-
เจ้าคุณทหารลาดกระบัง
- พ.ศ. ๒๕๖๓ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
ให้ บริษัท คิง เพาเวอร์ อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด
- พ.ศ. ๒๕๖๔ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
ให้ ดร.ดอลลี ซุย (Dr.Dolly Swee)

สถาบันพระมหากษัตริย์กับสังคมไทย

พระพรหมบัณฑิต (ประยูร ธมฺมจิตฺโต)

ในโอกาสที่

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ

พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว

ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานผ้าพระกฐิน

ให้ ดร.ดอลลี ซุย (Dr.Dolly Swee)

นำไปถวายพระสงฆ์จำพรรษากาลถ้วนไตรมาส

ณ วัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร

วันศุกร์ที่ ๑๙ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๔

กองบรรณาธิการ :

พระครูโสภณปริยัตยานุกิจ, พระมหาพล วิเชษฐสมโน,

พระมหาสุรชัย สุรทสสี, พระกัณสุพงษ์ ญาณวโร,

นายกัล้านรงค์ จิตรมุง, นายทรงศักดิ์ ชวศุกุล

จำนวนพิมพ์ : ๕,๐๐๐ เล่ม

แบบปก/รูปเล่ม :

วิโรจน์ จิรวิทยาภรณ์ / หจก. เซน ปรี้นตัง

พิมพ์ที่ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด เซน ปรี้นตัง

๗/๔๑๔ ม.๕ ต.บางใหญ่ อ.บางใหญ่ จ.นนทบุรี ๑๑๑๔๐

โทร. ๐๘๑-๔๘๔-๔๑๖๑

e-mail : chenprinting@hotmail.com

จัดพิมพ์เนื่องในงานกฐินพระราชทาน

วัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร

เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร

วันศุกร์ที่ ๑๙ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๔

วัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร
เขตนบุรี กรุงเทพมหานคร

